

КОНЦЕПЦІЯ
ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

у Державному біотехнологічному університеті

рівень вищої освіти: *третій (освітньо-науковий)*

ступінь вищої освіти: *доктор філософії*

спеціальність: *015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)*

галузь знань: *01 Освіта / Педагогіка*

освітня кваліфікація: *доктор філософії у галузі професійної освіти*

Освітньо-наукова програма розроблена проектною групою на підставі Законів України «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінетів Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами від 03.04.2019 р. № 283); ґрунтується на концептуальних засадах Національної доктрини розвитку освіти; регламентується Стандартом вищої освіти України (рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий), галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка, Національною рамкою кваліфікацій, Національним класифікатором України («Класифікатор професій»), Наказами Міністерства освіти і науки України, Постановами Кабінету Міністрів України щодо здійснення національної політики в галузі освіти та іншими нормативно-правовими актами.

Метою ОНП є підготовка висококваліфікованих, інтегрованих у європейський та світовий освітній простір науковців і науково-педагогічних кадрів у галузі 01 Освіта / Педагогіка, набуття ними інтегральної, загальних та фахових компетентностей, необхідних для продукування творчих ідей, розв'язання значущих комплексних проблем у сфері професійної освіти, науки та інновацій, пов'язаних із науково-педагогічною й дослідницькою діяльністю у закладах вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти; здатних професійно застосовувати в теорії та практиці філософію наукового мислення, інноваційні педагогічні методи, форми та технології; спроможних до переоцінки вже існуючих знань і професійної практики, безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

Предметна область: історія розвитку професійної освіти та її окремих галузей; теоретико-методологічні основи професійної освіти; теорія та

методика вивчення дисциплін у закладах вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти; стандартизація у вищій, фаховій передвищій та професійній (професійно-технічній) освіти; інноваційні процеси у вищій, фаховій передвищій та професійній (професійно-технічній) освіти; педагогічні технології в неперервній професійній освіті; педагогічні технології професійної підготовки здобувачів у закладах вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти; інформаційно-комунікативні та цифрові технології в освіті та наукових дослідженнях; дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю здобувачів у процесі їх професійної підготовки у закладах вищої освіти; педагогічні засади професійно-творчого розвитку особистості в системі вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти; менеджмент та адміністрування в освітній діяльності навчальних закладів; науково-дослідна робота здобувачів освіти у процесі їх підготовки у закладах вищої освіти; теорія та методика організації практичної підготовки фахівців у закладах вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти; інноваційні процеси у професійній освіті; педагогічна майстерність у професійній підготовці; теорія та методика організації навчально-виробничої, виробничої та навчальної практик у вищій, фаховій передвищій та професійній (професійно-технічній) освіті; підготовка та перепідготовка фахівців у системі дистанційної освіти; педагогічні засади професійно-творчого розвитку особистості в системі неперервної професійної освіти.

Методи, методики та технології, які використовуються в ОНП: методи організації, здійснення, стимулювання, мотивації та контролю ефективності та регулювання навчально-пізнавальної діяльності; бінарні, інтегровані (універсальні) методи навчання; навчальні, виховні розвивальні освітні та інтерактивні технології (навчальний тренінг, «мозковий штурм», проблемне та проектне навчання, дискусії. Імітаційно-ігрове навчання, кейс-метод та ін.); методи наукових досліджень; методи презентації результатів дослідження.

Орієнтація ОНП: Освітня, дослідницька та прикладна. Наукові дослідження з інноваційними та удосконаленими теоретичними, практико орієнтованими та прикладними науковими результатами.

Основний фокус ОНП: Професійна підготовка до науково-педагогічної діяльності та наукові дослідження в галузі теорії і методики професійної освіти, що визначає такі функціональні напрями:

- володіння методологією наукового пізнання;
- пошук, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- користування навичками правильної комунікації у науковій сфері;
- проведення дослідження в галузі професійної освіти на відповідному рівні;

- проведення сучасних експериментів в галузі професійної освіти;
- проєктування теоретичної моделі професійної підготовки майбутнього фахівця в умовах сталого розвитку та реалізація її на практиці;
- організація та проведення наукових семінарів різного рівня;
- проведення самостійних наукових досліджень, які характеризуються академічною цілісністю;
- проєктування теоретичної моделі освітнього середовища навчального закладу та реалізація її на практиці;
- розробка навчально-методичного забезпечення з використанням інформаційних і комунікаційних технологій;
- організація процесу навчання у вищій школі з урахуванням інноваційних технологій.

Особливість ОНП. Орієнтація програми на формування творчо обдарованих висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів.

Освітньо-наукова програма спрямована на розвиток у здобувачів креативних навичок педагогічної майстерності, дослідницьких навичок розробки інноваційних педагогічних технологій, удосконалення системи освітнього менеджменту.

ОНП передбачає комплексне врахування в її змісті всіх аспектів професійної діяльності фахівців як у сучасному контексті, так і в історичній ретроспективі, що забезпечує можливість створення нового цілісного знання для розв'язання значущих освітніх проблем на основі результатів міжгалузевих досліджень.

Програма уможливує проходження наукового стажування в іноземних закладах вищої освіти, з якими укладено угоди про академічну мобільність та співпрацю у сфері наукових досліджень.

Освітня складова ОНП спрямована на вивчення теоретичних та практико-орієнтованих курсів, пов'язаних із реалізацією дослідницько-експериментальної роботи та формуванням професійної компетентності викладача закладу вищої освіти. Програма передбачає диференційований підхід до здобувачів денної, заочної та вечірньої форм навчання. Освітня складова програми реалізується упродовж 8-ми семестрів, тривалістю 60 кредитів і має дисципліни у відповідних циклах, які забезпечують: науково-педагогічну, дослідницьку, інформаційно-комунікативну, технологічну компетентності.

Особливості освітньої складової програми полягають в системності змістового наповнення освітніх компонентів, які дозволяють сформувати професійно-творчу компетентність здобувачів з врахування потреб ринку праці та потенційних роботодавців.

Наукова складова ОНП передбачає здійснення індивідуальних наукових досліджень під керівництвом наукового керівника з відповідним оформленням одержаних результатів у вигляді кваліфікаційної наукової роботи. Основні зусилля здобувача зосереджено на дослідницькій та/або експериментальній

роботі з обраної теми у контексті проблематики сучасної теорії та методики професійної освіти, на розвитку дослідницьких навичок з управління навчально-творчою діяльністю здобувачів, удосконалення та розробки інноваційних педагогічних технологій та дидактичних засобів. Ця складова програми оформлюється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є складовою частиною навчального плану.

Унікальність ОНП визначається місією Університету щодо поєднання освіти й науки для підготовки дослідників інноваційного типу, здатних до студентоцентрованого навчання та комплексного вирішення проблем у професійно-педагогічній та інноваційній діяльності закладів вищої освіти; розвитком у здобувачів освіти актуальних компетентностей через участь у наукових дослідженнях Університету; наявність умов для якісної апробації та популяризації отриманих наукових результатів.

Придатність до працевлаштування. Дослідницька та викладацька діяльність у сфері освіти. Адміністративна та управлінська діяльність у сфері освіти.

Місце працевлаштування. Заклади вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти, науково-дослідні та науково-педагогічні установи, освітні фонди та організації, установи післядипломної освіти, органи управління освітою різного типу; центри професійного розвитку педагогічних працівників; інформаційно-аналітичні, консультаційні центри, що розробляють і реалізують освітні, соціально-культурні проекти.

Доктор філософії в галузі освіти може займати первинні посади згідно з національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010:

- 1229.4 Керівники підрозділів у сфері освіти та виробничого навчання;
- 2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів:
 - 2310.1 Професори та доценти
 - 2310.2 Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів;
- 2320 Викладач професійно-технічного навчального закладу;
- 2351 Професіонали в галузі методів навчання:
 - 2351.1 Наукові співробітники (методи навчання)
- 2352 Інспектори навчальних закладів;
- 2359 Інші професіонали в галузі навчання:
 - 2359.1 Інші наукові співробітники в галузі навчання
 - 2359.2 Інші професіонали в галузі навчання.

Викладання та навчання. Підхід до викладання та навчання здійснюється на основі проблемно-орієнтованого (лекційні та практичні заняття) навчання із застосуванням: інформаційно-цифрових технологій, інтерактивних мультимедійних засобів, системи дистанційної освіти, педагогічної та науково-педагогічної практики; елементів самонавчання на

основі досліджень, та організації індивідуальної науково-дослідної роботи.

Підхід до викладання та навчання передбачає:

- впровадження активних методів навчання, що забезпечують особистісно орієнтований та компетентністний методологічні підходи щодо розвитку творчого мислення аспірантів;
- тісну співпрацю аспірантів зі своїми науковими керівниками;
- підтримка та консультування аспірантів з боку науково-педагогічних та наукових працівників ДБТУ і галузевих науково-дослідних інститутів;
- залучення до консультування аспірантів визнаних фахівців-практиків педагогічної науки та виробничої сфери;
- інформаційну підтримку щодо участі аспірантів у конкурсах на одержання наукових стипендій, премій, грантів (у тому числі у міжнародних);
- надання можливості аспірантам приймати участь у підготовці наукових проектів у межах конкурсів Міністерства освіти і науки України;
- безпосередню участь у виконанні бюджетних та ініціативних науково-дослідних робіт;
- надання можливості здобувачам стажуватися в закладах вищої освіти, брати участь в організації науково-комунікативних та просвітницьких заходів Державного біотехнологічного університету та інших освітніх і наукових установ.

Оцінювання наукової діяльності аспірантів здійснюється на основі кількісних та якісних показників, що характеризують підготовку наукових праць, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта (здобувача). Звіти аспірантів (здобувачів), за результатами виконання індивідуального плану, щорічно затверджуються на засіданні кафедр та вченій раді факультету з рекомендацією продовження (або припинення) навчання в аспірантурі.

Наукова складова містить:

- звіт про виконання плану наукової роботи аспіранта на засіданні кафедри (кожне півріччя);
- підготовку тексту дисертації;
- апробацію результатів досліджень на наукових конференціях та семінарах;
- публікацію результатів досліджень у наукових виданнях;
- презентацію результатів дослідження на щорічній звітній конференції здобувачів;
- атестацію вченою радою університету за результатами звіту кафедри (наприкінці кожного навчального року);
- попередню експертизу дисертації, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації;
- захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 015

Професійна освіта (спеціалізація: теорія і методика професійної освіти) в разовій спеціалізованій вченій раді.

Система оцінювання ґрунтується на принципах академічної доброчесності та прозорості.

Форми атестації здобувачів вищої освіти. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченою радою, утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального плану.

Нормативною формою підсумкової атестації є прилюдний захист результатів науково-дослідницької роботи, представленій у вигляді дисертації, що дозволяє встановити відповідність рівня науково-дослідницької підготовки аспіранта інтегральній, загальним та фаховим компетентностям, визначеним освітньо-науковою програмою.

Програмні результати навчання за ОНП визначаються системою знань, умінь, навичок комунікації, автономії та відповідальності. Структура професійної компетентності доктора філософії визначається інтегральною компетентністю, загальними та фаховими компетентностями.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні професійні задачі й проблеми в освітній і виробничій галузях відповідно до спеціалізацій або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Кадрове забезпечення ОНП. 100 % науково-педагогічних працівників, задіяних до викладання мають наукові ступені та вчені звання. 47 % науково-педагогічних працівників мають ступінь доктора педагогічних наук та звання професора. Всі викладачі мають кваліфікацію відповідну до спеціальності, займаються дослідницькою, управлінською та інноваційною діяльністю за фахом.

Перелік нормативних документів, на яких базується ОНП:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. No 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.04.2021)

2. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (дата звернення:

20.04.2021).

3. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (дата звернення: 20.04.2021).

4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 30.01.2020 р.

№ 584 схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 7 від 06.02.2020 р.) URL:

<https://drive.google.com/file/d/1wCmjmqZhB8PwEiQsNcQhZ9ZCfrdiJpvh/view> (дата звернення: 20.04.2021).

5. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 (в редакції від 25 червня 2020 р. № 519) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12> (дата звернення: 20.04.2021).

6. Положення про організацію освітнього процесу в Державному біотехнологічному університеті (<https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/09/pol-org-op-25rv1.pdf>);

7. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин: <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/norm-b-acad-pollv.pdf>.

8. Положення про освітні програми: <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-nm-op-pol4.pdf>.

9. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Державному біотехнологічному університеті: <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/norm-b-acad-pol7v.pdf>.

10. Положення про Центр менеджменту якості освіти в ДБТУ: <https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/struktura/tsentromenedzhmentu-yakosti/>.

Гарант освітньо-наукової програми, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету

Віктор НАГАЄВ